

WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI

Katowice
Business
University

Sveučilište u
Zagrebu
University of Zagreb

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

**JĘZYK I KULTURA UKRAIŃSKA
WE WSPÓŁCZESNEJ HUMANITARNEJ PRZESTRZENI CZASOWEJ:
ASPEKTY KOMUNIKACJI MIĘDZYJĘZYKOWEJ I KSZTAŁTOWANIE
KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNYCH WSPÓŁCZESNEGO SPECJALISTY**

*Zbiór materiałów z Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej online
(21 lutego 2025 roku)*

**УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА
В СУЧАСНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ЧАСОПРОСТОРИ:
АСПЕКТИ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ТА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ**

*Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(21 лютого 2025 року)*

Redakcja naukowa:
Tetiana Hyrina
Nataliia Moshenets

Łomża-Irpiń, 2025
Wydawnictwo: MANS w Łomży

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431
У 45

*Rozpatrzone i zatwierdzone na posiedzeniu Rady Naukowej Uniwersytetu Podatkowego
(protokół nr 10 z dnia 13 marca 2025 r.)*

Redakcja naukowa: Tetiana Hyrina, Nataliia Moshenets

Язык и культура украинська we współczesnej humanitarnej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty [wydanie elektroniczne] : zbiór materiałów IV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji online, Irpiń – Łomża, 21 lutego 2025 r. / Redakcja naukowa: Tetiana Hyrina, Nataliia Moshenets. Irpiń: Państwowy Uniwersytet Podatkowy; Łomża: Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2025. 280 s. Format PDF ; wydanie online ; repozytorium instytucjonalne.

Recenzenci:

Anastasiia Bessarab, doktor hab. nauk w zakresie komunikacji społecznej, profesor, profesor Zakładu Psychologii i Pracy Socjalnej, Khortytska Narodowa Academia Edukacyjno-Rehabilitacyjna, Ukraina;
Anzhelika Dosenko, doktor nauk społecznych, profesor nadzwyczajny, kierownik Katedry Dziennikarstwa Narodowego Uniwersytetu Tavri im. VI.I. Wernadskiego, Ukraina

Rada Redakcyjna:

Tetiana Hyrina, doktor hab. nauk w zakresie komunikacji społecznej, docent, kierownik Zakładu Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;

Nataliia Zykun, doktor hab. nauk w zakresie komunikacji społecznej, prof., dziekan Kierunku Technologii Społecznych i Humanitarnych, Sportu i Rehabilitacji, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;

Olena Kalyta, PhD w zakresie nauk pedagogicznych, docent, docent Zakładu Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;

Nataliia Moshenets, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska;

Zoia Sharlovych, PhD w zakresie nauk pedagogicznych, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska.

ISBN 978-83-68480-03-0

DOI <https://doi.org/10.58246/UBWA9567>

W zbiorze znajdują się materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej Internetowej, która odbyła się 21 lutego 2025 r. na podstawie Katedry Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury Wydziału Technologii Społecznych i Humanitarnych, Sportu i Rehabilitacji Państwowej Wyższej Szkoły Podatkowej. Publikacje odzwierciedlają kierunki i wyniki badań naukowych poświęconych takim aktualnym zagadnieniom: funkcjonalność języka ukraińskiego w komunikacji międzykulturowej i zawodowej, dyplomacja kulturalna Ukrainy: formy, środki i kierunki rozwoju, wykorzystanie technologii cyfrowych dla rozwoju kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty, innowacje komunikacyjne projektowania mediów: estetyka, technologie, interaktywność, przestrzeń informacyjna jako czynnik kulturowego rozwoju jednostki, komunikacja biznesowa i tłumaczoznawstwo: wyzwania współczesności. Publikacja przeznaczona jest dla szerokiego grona czytelników zainteresowanych omawianymi zagadnieniami.

Zbiór został opracowany na podstawie gotowych materiałów dostarczonych przez autorów. Za kompletność i rzetelność przedstawionych faktów i przepisów odpowiadają autorzy publikacji. Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za materiały przekazane do publikacji.

Źródło grafiki zamieszczonej na okładce: URL: <https://um.kpmu.edu.ua/2021/05/27/uchast-u-i-mizhnarodnij-naukovo-praktychnij-konferentsii-sotsiokomunikatsijna-nauka-v-paradyhmi-smyslovykh-transformatsij-trendy-osvity-i-profesijnoi-diialnosti-prof-marchuk-l-m-dots-ladyiak-n-b/>

Wydawnictwo: MANS w Łomży

© Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina, 2025
© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska, 2025

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431
У 45

*Розглянуто і схвалено на засіданні вченої ради Державного податкового університету
(протокол №10 від 13 березня 2025 року)*

Наукова редакція: Тетяна Гиріна, Наталія Мошенець

Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця [Електронне видання] : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Ірпінь – Ломжа, 21 лютого 2025 р. / Наукова редакція : Тетяна Гиріна, Наталія Мошенець. Ірпінь : Державний податковий університет ; Ломжа : Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі. Видавництво : MANS w Łomży, 2025. 280 с. PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.

Рецензенти:

Бессараб Анастасія, д-р наук із соц. ком., професор, професор кафедри психології та соціальної роботи Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії, Україна;

Досенко Анжеліка, к.соц.ком., доц., завідувачка кафедри журналістики Таврійського Національного університету ім. В.І. Вернадського, Україна

Редакційна колегія:

Тетяна Гиріна, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор, завідувач кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет, Україна;

Наталія Зикун, декан факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, Державний податковий університет, Україна;

Олена Калита, к. п. н., доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет, Україна;

Наталія Мошенець, Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща;

Зоя Шарлович, к. п. н., Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща.

ISBN 978-83-68480-03-0

DOI <https://doi.org/10.58246/UBWA9567>

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, що відбулася 21 лютого 2025 р. на базі кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації Державного податкового університету. Публікації відображають напрями та результати наукових досліджень, присвячених таким актуальним питанням: функціональність української мови в міжкультурних і професійних комунікаціях, культурна дипломатія України: форми, засоби та напрями розвитку, використання цифрових технологій для розвитку комунікативних компетентностей сучасного фахівця, комунікаційні інновації медіадизайну: естетика, технології, інтерактивність, інформаційний простір як чинник культурного розвитку особистості, бізнес-комунікації та перекладознавство: виклики сьогодення.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Збірник сформований з готових матеріалів, наданих авторами. За повноту та достовірність викладених фактів і положень відповідальність несуть автори публікацій. Видавець не несе відповідальності за надані до публікації матеріали.

Джерело графіки на обкладинці: URL: <https://um.kpnu.edu.ua/2021/05/27/uchast-u-i-mizhnarodnij-naukovo-praktychnij-konferentsii-sotsiokomunikatsijna-nauka-v-paradyhmi-smyslovykh-transformatsij-trendy-osvity-i-profesijnoi-diialnosti-prof-marchuk-l-m-dots-ladyniak-n-b/>

Видавництво: MANS w Łomży

©Державний податковий університет, Україна 2025

©Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща, 2025

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

**Панель 4. КОМУНІКАЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ МЕДІАДИЗАЙНУ:
ЕСТЕТИКА. ТЕХНОЛОГІЇ, ІНТЕРАКТИВНІСТЬ**

БАЛАЛАЄВА Олена ЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ЦИФРОВОГО ДИЗАЙНУ	207
ДІДЕНКО Олександра ЗАПОРІЖЖЯ – ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ...	210
КРАВЕЦЬ Наталя ФРЕСКА – МИСТЕЦТВО КРІЗЬ ВІКИ ТА ЙОГО МІСЦЕ В СУЧАСНОМУ ІНТЕР’ЄРІ	216
ЛИСЕНКО Ганна, СТРІКУН Марія ВІДОБРАЖЕННЯ ЗАПОРІЗЬКИХ КРАЄВИДІВ У МИСТЕЦЬКИХ ТВОРАХ	220
ЛИСЕНКО Ганна, ТКАЧЕНКО Єлизавета УКРАЇНСЬКІ МОТИВИ У ДЕКОРАТИВНОМУ ПЕЙЗАЖІ	222
МІХЄЄВА Леся ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У МЕДІАДИЗАЙНІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙ ТА ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ АВТОРСЬКОГО ВНЕСКУ	225
РЕШЕТУХА Тетяна, КУШНІР Оксана ЕТИКА МЕДІАТИЗАЦІЇ ЧУТЛИВИХ ТЕМ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	229
ЧУКІНА Олександра СЕРІЯ СОЦІАЛЬНИХ ПЛАКАТІВ НА ЗАХИСТ ТВАРИН	233

**Панель 5. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР
ЯК ЧИННИК КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ**

АБИСОВА Марія КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ МІЖ МОВНИМ ПЛЮРАЛІЗМОМ ТА УНІФІКАЦІЄЮ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР	237
БРАДОВ Володимир СПЕЦИФІКА МАСМЕДІА ЯК СУБ’ЄКТА МЕДІАРИНКУ	241
ГИРІНА Тетяна КІБЕРСПОРТИВНА ЖУРНАЛІСТИКА В УКРАЇНІ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ МЕДІА ТРЕНДІВ	245

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

Тетяна Решетука

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент,
доцент кафедри журналістики, Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*

Оксана Кушнір

*кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики,
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

ЕТИКА МЕДІАТИЗАЦІЇ ЧУТЛИВИХ ТЕМ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну актуалізувалася проблема етичних стандартів висвітлення у медіа чутливих тем, які впливають на психоемоційний стан аудиторії. Перенасичення медіапростору шокуючим контентом, з одного боку, викликає опосередковану травматизацію реципієнтів, не меншу, ніж у безпосередніх свідків події, а з іншого, провокує адаптацію до шокуючих зображень, блокуючи емоційну реакцію [2, с. 94].

Чутливі теми завжди пов'язані з долями людей, тому українські журналісти у професійній діяльності зобов'язані керуватися професійними стандартами, національним законодавством, міжнародним правом, а також положеннями Кодексу етики українського журналіста [4]. Це забезпечує об'єктивність, повагу до героїв подій та мінімізує ризик поширення дезінформації.

Медійники повинні надавати перевірену й точну інформацію, уникати поширення непідтверджених чуток, повідомлень, які здатні викликати паніку. Це особливо важливо під час війни, коли дезінформація має значно негативніші наслідки. Дослідження фіксують розуміння важливості стандартів об'єктивності та збалансованості українськими медіафахівцями, проте їх реальне дотримання в умовах війни може вступати в дисонанс із потенційною шкодою для країни [3]. Деякі журналісти публікують неперевірені повідомлення із соціальних мереж або використовують невідповідні фото чи відео для ілюстрації матеріалів, транслюють крупними планами випадки насильства, постраждалих, знущання над українськими полоненими тощо, виправдовуючи це суспільним резонансом події [6]. Такі медіафакти вводять аудиторію в оману, завдають їй зайвої травматизації і загалом підривають довіру до журналістики.

Ретельного журналістського осмислення потребує норма поваги до приватності та гідності постраждалих від війни та їхніх родин. Медійникам необхідно поважати почуття родичів загиблих або постраждалих, не слід публікувати імена, фотографії або відеоматеріали без згоди близьких.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення наголошує на необхідності додавання попереджень про наявність чутливих моментів перед їх демонстрацією [5]. Порушення цього принципу може призвести до додаткової травматизації та етичних конфліктів.

Публікація особистих даних або зображень загиблих без згоди їхніх родичів є серйозним порушенням етичних норм. Такі дії можуть завдати додаткового болю сім'ям постраждалих та порушити їхнє право на приватність. Відповідно до Статті 298 Цивільного кодексу України, кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до тіла людини, яка померла [10], тому фото загиблих належать до персональної інформації з обмеженим доступом і не можуть бути оприлюднені без згоди близьких. Однак в умовах воєнних реалій українські журналісти неодноразово стикаються з дилемою: чи оприлюднювати суспільно резонансну інформацію, яка є доказом воєнних злочинів проти людяності, чи мати у пріоритеті запобігання морально-психологічних ризиків щодо героїв публікацій та аудиторії. Відтак, медіатизація подібного контенту вимагає особливо ретельного фахового підходу як окремих авторів, так і редакцій загалом.

Особливо прискіпливого дотримання етичних норм потребує оприлюднення фото- та відеоматеріалів із травмуючим контентом. На думку Г. Почепцова, емоції, подані через візуальний образ, реципієнти засвоюють ефективніше. Особливо це стосується чутливих тем, зокрема, воєнних конфліктів [7]. Публікація графічних зображень або детальних описів насильства негативно впливає на психоемоційний стан аудиторії, зумовлює небезпеку її травматизації шокуєчим, жорстоким змістом. Проте на третьому році повномасштабної російсько-української війни в інформаційному просторі фіксуються факти некоректного висвітлення такого типу тем. Яскравими прикладами стали трансляція українськими медіа та анонімними телеграм-каналами ракетного удару росіян по “Охматдиту” та приватній лікарні “Адоніс” у Києві, повідомлення про загибель і похорон сім'ї Базилевичів внаслідок ракетної атаки у Львові тощо.

В умовах воєнного стану журналісти часто стикаються із ще однією етичною дилемою, зокрема, балансом між правом громадськості на інформацію та національною безпекою. Як зазначається у заяві Верховної Ради України “Про цінність свободи слова, гарантії діяльності журналістів і засобів масової інформації під час дії воєнного стану”, українська держава не має права копіювати тоталітарні практики держави-агресора. Тому забезпечення декларованих Конституцією України гарантій свободи слова, вільного отримання, збирання й поширення інформації залишається одним із ключових завдань держави, проте воєнний стан накладає на медіа певні обмеження. Вони пов'язані з численними інформаційними атаками з боку Російської Федерації та неконтрольованим поширенням інформації, яка під час війни не підлягає розголошенню [8]. Так, з перших днів повномасштабного вторгнення

актуалізувалося питання доцільності повідомлень про українські втрати. Чимало медіа на прохання української влади вирішили не розголошувати такі дані. Однак з часом деякі світові редакції змінили свою позицію, що викликало дискусії щодо етичності таких рішень [1]. Це зумовило розробку Управлінням зв'язків з громадськістю Збройних Сил України у 2024 році Рекомендацій журналістам щодо організації роботи на військових об'єктах та в районах бойових дій в умовах воєнного стану, зокрема, про акредитацію представників національних та іноземних медіа, порядок допуску представників медіа на об'єкти Сил оборони України, інформацію, заборонену до розголошення, правила фото- та відео зйомки тощо [9].

Усе викладене акцентує важливість ретельної оцінки потенційних ризиків та користі від публікації чутливих матеріалів. Медіареальність засвідчує недостатню артикульованість особливого підходу до висвітлення тем, пов'язаних із війною. Дотримання етичних принципів є ключовим для забезпечення якісної та відповідальної медіатизації подій російсько-української війни. Це сприятиме формуванню об'єктивної громадської думки та підтримці моральних стандартів у суспільстві.

У цьому контексті необхідним постає питання про розробку та впровадження спеціальних тренінгів з етики для журналістів, які працюють з чутливим контентом. Наприклад, Комісією з журналістської етики, ГО “Український інститут медіа та комунікації” та іншими інституціями ініційовано серії вебінарів, тренінгів, майстер-класів щодо формування навичок подолання етичних викликів, з якими стикаються журналісти, що висвітлюють війну в Україні. Це допомагає підвищити обізнаність щодо етичних стандартів та покращує якість висвітлення чутливих тем.

Список використаних джерел:

1. Болл Дж. Війна в Україні порушує перед редакціями етичні питання. Сайт Ethical Journalism Network. URL : <https://ethicaljournalismnetwork.org/ukraine-war-raises-ethical-questions-for-newsrooms-ukrainian>.
2. Глушко А. Порушення прав людини засобами візуалізації в медіа. Права людини та мас-медіа в Україні: Збірник конспектів лекцій / За ред. Виртосу І., Шендеровського К. К.: Ін-т журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018. С. 87–98.
3. Долаючи бар'єри: Роль ЗМІ у висвітленні конфліктно-чутливих тем. Спеціальний звіт / За ред. Д. Дуцик. Київ: ГО “Детектор Медіа”, 2016. 48 с. URL. : https://ms.detector.media/content/files/special_report_overcoming_barriers_media_in_covering_conflict-sensitive_issues_ukr.pdf.
4. Кодекс етики українського журналіста. Комісія з журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>.

5. Нацрада нагадала медіа про етичні стандарти під час висвітлення російсько-української війни. Сайт Букви. URL : <https://bukvy.org/naczrada-nagadala-media-pro-etychni-standarty-pid-chas-vysvitlennya-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny/>.
6. Остапа С. Не варто списувати на війну порушення норм журналістської етики. Сайт Детектор Медіа. URL. : <https://detector.media/blogs/article/198957/2022-05-05-ne-var-to-spysuvaty-na-viynu-porushennya-norm-zhurnalistskoi-etyky/>.
7. Почерцов Г. Токсичний інфопростір. Як зберегти ясність мислення і свободу дії. Харків. Vivat, 2021. 384 с.
8. Про Заяву Верховної Ради України про цінність свободи слова, гарантії діяльності журналістів і засобів масової інформації під час дії воєнного стану. Постанова Верховної Ради України. URL. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2190-20#Text>.
9. Рекомендації журналістам щодо організації роботи на військових об'єктах та в районах бойових дій в умовах воєнного стану. URL. : https://www.mil.gov.ua/content/zmi/rekomendacii_dlia_ZMI_new24.pdf.
10. Цивільний кодекс України. URL. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Анотація

У публікації актуалізовано проблему дотримання етичних норм при медіатизації чутливих тем, пов'язаних з російсько-українською війною. Акцентовано увагу на важливості застосування положень Кодексу етики українського журналіста при створенні травматичного контенту. Особливу увагу приділено етиці подання візуальних медіаматеріалів та їх впливу на психоемоційний стан аудиторії.

Ключові слова: журналістська етика, медіатизація, чутливий контент, аудиторія, російсько-українська війна.

Summary

The publication raises the issue of compliance with ethical standards in the mediatization of sensitive topics related to the Russian-Ukrainian war. The article emphasises the importance of applying the provisions of the Code of Ethics of Ukrainian Journalists when creating traumatic content. Particular attention is paid to the ethics of presenting visual media materials and their impact on the psycho-emotional state of the audience.

Keywords: journalistic ethics, mediatization, sensitive content, audience, Russian-Ukrainian war.